

1350
DISPUTATIO JURIDICA
De
PRIVATIS DE-
LICTIS IN SPECIE,
EORUMQUE ACTIONI-
BUS, ET POENIS.

Quam

SUB FELICI

ALMÆ TRIADOS AUSPICIO

*Magnifici atq; Nobilissimi Jctorum Collegii in celeberrimâ ad
Albim Academiâ consensu accedente*

PRÆSIDE

Clarissimo atq; Consultissimo Viro

DN. GOTTFRIDO Keutern J.U.D.

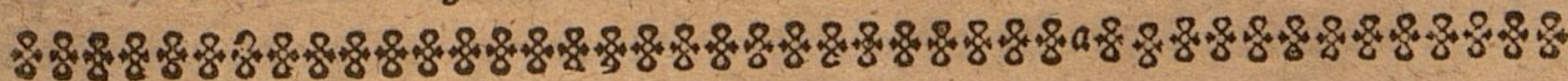
Professore publico & Dicasterii Curiaeq; Provin-
cialis ibidem Adessore, Facultatis Juridicæ pro
tempore Decano, Præceptore & Promotore
suo Venerando

Publico submittit examini

PETRUS GOLDBECCIUS

Brandenburg, March.

In Auditorio Jctorum ad d. 2 Septembris, hora à 7. matut.

WITTEBERGÆ,

Excudebat AUGUSTUS BORECK, Anno 1626.

DISPUTATIO JURIDICA

DE

PRIVATA

LITIS IN SPECIE

FORUMQUE ACTIONIS

PER PETRUM

QUAE

EST

ALMA MATER UNIVERSITATIS

ALMA MATER UNIVERSITATIS

ALMA MATER UNIVERSITATIS

PRÆSIDI

ALMA MATER UNIVERSITATIS

DR. GOTTFRIEDO WILHELMO J. U. D.

Professore publico & Dialectici Curæ præfati

etialis ibidem auctore, Facultatis Juridicæ pro

tempore Decano, Praeceptoris & Promotoris

in Venando

Publicæ Jurisprudentiæ

PETRIUS GOLDBECKIUS

Brandenburgi, Marchi

In Auditorio Juris publici, die 2. Septembris, anno 1777.

LEIPZIGÆ

Eruditionis Augustus-BORCK, Anno 1777.

12

Domini nostri JESU CHRISTI Auxilio
suppliciter implorato.

Prooemium.

Absolutis Privatorum delictorum generalioribus, justo ordine, (qui est modus agendi, sine quo nihil recte agitur, aut ea quæ ordinatè traduntur, non solum perspicua & facilia redduntur, quo dilucidius intelligantur ut dicitur in *l. 1. ff. de Doli except.* sed etiam facilius memoriae, quæ alias labilis est, *l. 44. ff. d. acquir. possess. in hærent.*) Specialem illorum aggredimur tractationem, de Privatis delictis, factis nimirum hominum, societatem humanam lædentibus ac propterea legibus atque jure improbitatis, pœnisque statutis, ut vel delinquentes puniantur vel aliis exemplis pœnarum à delinquendo absterreantur. *Vult. ad pr. Instit. de Obligat. quæ ex del. nasc.* eorumque pœnis paucis aliquid dicturi. Cum verò instituti nostri ratio non permittat, horum delictorum species & requisita omnia accuratè examinare, hanc disputatione quatuor Privatorum delictorum species conjunctim per tractare animus est, inter quas primo se offert loco Furtum, cui coercendo nullæ hodiè cruces, nulla tormenta sufficiunt, cum tanta sit in plerisque aliena habendi rapiendique cupido *We-sembec. π. ff. de Furt. n. 1.* unde & majus gravissimumque peccatorum, demto adulterio, existimavit D. Chrysostomus; & *J. C. Ulpianus* usque adeò grave scelus ducit, ut is, qui aliena ea mente contrectavit, ut lucri faceret, fur semper remaneat tametsi mutato consilio id Domino postea reddiderit, neminemque tali peccato pœnitentiâ suâ nocentem esse desinere *l. 65. ff. de Furt.* Ad expiandum igitur peccatum pœna opus est, sine qua fures usque

usque adeo excrescerent numero, ut nemo sit, qui sibi quidpiam asserere audeat *Petr. Gregor. Tholos. syntagm. jurium. lib. 37. c. 1. n. 5.* Justinianus furtum contra rationem naturalem existimat §. *furtum Inst. de Oblig. quæ ex del. nasc.* Et Paulus lege naturali furtum admittere prohibitum dicit *l. 1. §. fin. ff. de Furt.* Hujus naturam & qualitatem in subsequentibus pluribus auspicabimur, methodum quâ antea usi fuimus observaturi.

THESIS I.

Ere omnino est, prius quam ad rerum interpretationem perveniamus paucade Furti Etymologia referre. Furtum vel à furvo i. e. nigro dictum est, quod clam & obscure fiat, & plerumque nocte, vel à fraude, probabilior derivatio à Græco verbo dependet, quo fures *Φωρες* appellantur, *ὅθεν τὸ Φόρεω* quod ferre sive portare significat, quia conferendo res furtiva fertur *l. 1. pr. ff. de Furt.* & hanc approbat *Wesemb. π. ff. de Furt. n. 2.* propterea quod fures furando, res dominis suis aut possessoribus auferant, nec aliter furtum fieri potest, quam auferendo & contrectando, *l. 1. §. 1. ff. h. t. §. 2. Instit. de Oblig. quæ ex del. nasc.*

II.

Est autem Furtum contrectatio rei fraudulosa lucrificandi gratia, vel ipsius rei vel etiam usus ejus, possessionisve, quod lege naturali & divinâ prohibitum est admittere *l. 1. §. 3. ff. de Furt. §. 1. Inst. de Oblig. quæ ex del. nasc. l. 59. ff. eod. l. 42. ff. de V. S.* lege naturali, id est, lege in humanâ naturâ & ratione positâ quæ docet abstinendum esse alienis *Wesemb. π. ff. h. t. n. 7.* lege divina *Genes. 3. v. 20. Exod. 20. v. 15. c. 21. v. 15. c. 22. v. 21.* & aliis in locis plurimis. Hæc est vera & absoluta furti definitio. Theologi furtum esse rei alienæ occultam acceptionem, Canonistæ omnem rei alienæ illicitam usurpationem furtum appellant. Et quamvis quidam Populi veluti Lacedæmonii & Ægyptii fures non solum non puniverint, sed præmiis etiam affecerint, non tamen asserendum furtum Lege naturali non esse prohibitum, ut quidam concludunt, non enim unius aut alterius gentis corruptos mores pro lege naturæ haberi oportet.

Furto-

III. Furtoꝝ divisio licet apud DD. varia inveniatur, summa tamen divisio bipartita tantum est; in *Furtum manifestum & nec manifestum* §. 3. *Inst. de Oblig. quæ ex del. nasc.* l. 2. 3. 4. ff. de Furt. utrumque hoc furtum variè ex adjunctis & subjectis distinguitur, in oblatum & conceptum, quæ potius species sunt actionis furto coherentes, & hodie in desuetudinem abierunt §. 3. & 4. *Inst. de Oblig. quæ ex del. nasc. item diurnum & nocturnum* l. 4. §. 1. ff. ad L. Aquil. domesticum & non domesticum l. 11. §. 1. de Pæn. aliud famosum l. 73. §. 1. ff. de Furt. quæ, quomodo definiantur, ex variis juris textibus videre licet.

IV.

Manifestum furtum est, quando fur apprehenditur in ipso furto, vel cum re furata antequam quo destinaret detulerit etiam si visus, postea furtum abjecerit l. 23. §. 56. ff. de Furt. Petr. Gregor. *Syntagm. jur. civ. lib. 37. c. 1. n. 13.* Nec manifestum furtum quid sit inde apparet, nam quod manifestum non est, hoc scilicet nec manifestum est l. 8. ff. de Furt. ac licet quidam sint, qui hanc divisionem inutilem hodie esse affirmant, cum alia atq; alia pœna furto ob ejus accidens proposita sit, verum quia nullibi invenitur sublata, sed potius aperte in Constitutione Carolina approbata ad pœnam leniendam vel exasperandam ut videre licet ex articulo 157. & 158. ubi appellatur *öffentlicher vnd heimlicher Diebstal*: etiam hodie illam sua non carere utilitate verius est. Hinc fur manifestus est quem Græci ἐν αὐτῷ φῶρα appellunt hoc est, cum qui apprehenditur cum furto l. 3. ff. de Furt. §. 3. *Inst. de Obligat. quæ ex del. nasc.* nec manifestus est contrario.

V.

Occasione hujus Divisionis, non incommodè ista se offert quæstio, An rem furtivam in alterius ædibus perquirere liceat? quod non facile concedendum apparet ex l. 12. verso quid enim C. *quando & quibus quarta pars &c.* Cum admodum periculosum sit rei familiaris utilitatem detegere, secretaque domus invito patrefamilias perscrutari, quo ipso aut nostras divitias invidia aut periculis subicere possumus: Deinde ædes nostræ tutum & li-

A 3 berum

berum nobis debent præstare domicilium, nec omnium servire curiositati *l. 18. ff. de in jus voc.* quod omnino hoc respectu fieret. Verum hodiè requisitores rerū furtivarum sunt moribus nostris auctoritate Magistratus interveniente, & non levibus præcedentibus iudiciis in ædibus alienis, ubi res furtiva fortè receptatur & merito, *§. 4. Inst. de Oblig. quæ ex del. nasc. l. 13. in pr. ff. de Offic. Pres. l. 3. ff. de Serv. fugit.* quod procedit, nisi publica versetur utilitas: tunc enim in alieno perquirendi facultas etiam nullis extantibus iudiciis ab Imperibus concessa est *l. quosdam C. de Metall. l. omnes in fin. C. de Aquæ ductu Borchold ad §. 4. Institut. de Obligat. quæ ex del. nasc.*

VI.

Ad divisionem furti diurni & nocturni quæstio hæc subijcitur. Num furem deprehensum occidere liceat? Controversiæ hujus decisionem præbet *lex §. 2. ff. de Furt.* adhibitâ hac distinctione; Si fur diurnus est, impunè interfici non potest nisi se telo defendat *ex L. 12. tabularum*, Si verò nocturnus, & pater familias sine periculo vitæ suæ eum proclamando avertere, eiq; aliter parcere non potuit, tum impunè occidi potest, *c. 3. Extr. de Homicid. l. 4. & 5. ff. ad l. Aquil.* Item si fur equum auferens, eique incidens celeriter aufugiat, neq; Dominus insequens illum apprehendere valens, an sagittâ vel globo illum transfigere & occidere possit? quod omnino negamus. Impium enim plane bona temporalia, licet in oculis & opinione hominum pretiosa sint, reverâ tamen fragilia & caduca, hominis ad imaginem Dei creati occisione atque sanguine velle redimere *Covarruv. in clem. part. 3. n. 6. Extr. de Homicid.*

VII.

Sic hic non prætereunda est quæstio admodum utilis, & in Academiis non admodum infrequens, Num tabellarius cui pecunia ad alium deferenda committitur si eam retinens in suos usus convertat aut intercipiat, furti teneatur? quod affirmandum putamus *§. 1. Instit. de Oblig. quæ ex del. nasc. l. 1. ff. de Furt.* hodie *jure Saxonico*, si quantitas commissi furti 20. florenorum usitatorum summam excedat laquei; Sin minor, fustigationis & perpe-

792
perpetuae relegationis; Si perexigua, carceris vel temporalis
relegationis poena imponitur: jure communi ex eo decisio qua-
estionis dependet, an dominium pecuniae in tabularium transla-
tum sit nec ne, de quo *Vide Moller. 4. Semestr. 2.*

VIII.

Jam videndum quae requirantur, ut furtum commissum dica-
tur, quamvis ex tradita definitione colligi possent, altius tamen
in illa inquirere non abs re erit; Primo igitur desideratur contrectatio, sine contrectatione n. furtum non committitur *l. 52. §. 19. ff. de Furt. l. 3. §. 18. ff. de Acquir. vel amittend. poss. nec sola cogitatio furtum faciendi furem facit l. 1. §. 1. ff. de Furt.* Deinde ad contrectationem requiritur ut fraudandi animus accedat, hic enim efficit ut quis furti teneatur *§. 7. Instit. de Oblig. quae ex del. nasc. l. 37. in pr. ff. de Usucap.* inde consequens est furtum factum non videri nisi dolus interveniat. Sed quid dicendum qui opem & consilium praestitit? quaestione distinguimus, aut nudum consilium dedit nec secuta est contrectatio & non tenetur *l. 36. l. 62. ff. de Furt.* aut consilium dedit & secuta est contrectatio *l. 52. §. 19. ff. de Furt.*, aut opem & consilium simul praestitit & tenetur similitudine supplicii *l. 34. l. 52. ff. eod. Wesembec. in Paratit. ff. de Furt.*

IX.

Non tamen omnes qui dolo detrectant statim famosa fur-
ti actione tenentur, nam pater filio *§. 12. Instit. de Obligat. quae ex del. l. 16. ff. de Furt. l. 11. ff. de Dolo*, item filius patri, Servus Domi-
no *l. 17. ff. de Furt.* uxor marito *l. 1. & 2. & tot. tit. ff. rer. amot. l. fin. §. 4. C. de Furt. l. 5. ff. Expil. hered. l. 36. §. 1. ff. de Furt.* patro-
nus liberto *l. 98. l. 91. ff. de Furt.* furtum quidem faciunt, non ta-
men furti actio contra ipsos datur quorum sententiam confir-
mat *Constit. Crim. Artic. 165.* De Vasallo vero, rusticis; homini-
busque propriis nostri temporis quid statuendum? his famo-
sam actionem competere cum DD. negamus, *argum. l. 2. & l. 5. §. 1. ff. de Obseq. parent. & patron. praestand. l. 12. §. 1. ff. de Dolo.*

X.

Præterea requiritur ut Res adsit, sine re enim furtum non
com-

committi explorati juris est, ideoque licet minima sit, furti actio
competit §. 16. *Instit. de R. D. l. 37. ff. de Furt.* Furtum enim non ex
rei subtractæ quantitate, sed ex animo furripientis æstimatur *l. 37.*
ff. de Usucap. licet in Camerâ propter rem minimam actio furti
institui non possit & ideo, cum ad duos nummos furti ageretur
aliquando actionem summa cum indignatione rejectam fuisse,
testatur *Schneidvvim* non tamen recte infertur in subalternis cu-
riis lites pauperum non esse audiendas, quibus unus nummus
pretiosior est quam divitibus centum, & justitiæ forum non tan-
tum *Crcæso*, sed & *Iropatet*.

XI.

Quæritur hic, num is, qui impulsus extremâ necessitate di-
ræ famis aut nuditatis, quâ ipse aut conjunx aut liberi ejus pre-
muntur cibaria, obsonia, aut vestes surripuerit, ordinaria furti
pœna excusetur? quantum ad furtum ipsum distinguendum non
putamus, hunc furem tamen mitius aut fustigatione aut aliâ
pœnâ tractandum jura concedunt, Sanguinem enim suum quis
qualiter qualiter redimere potest *l. 1. ff. de Bon. eor. qui ante sen-
tent*, & tempore necessitatis omnia sunt communia *l. 2 §. 2. ff. ad
L. Rhod. de Jactu*. Extremam autem necessitatem *DD.* interpretan-
tur, quando imminet vitæ periculum cui aliter quam per hanc
eduliorum subtractionem subveniri nequit, quod si tamen ad
pigiorem fortunam redierit, æstimationem præstare debere
communiter receptum est.

XII.

Porro requiritur ut res sit aliena, §. 6. *Instit. de Oblig. que ex del.*
rei enim propriæ furtum non fit, nisi quoad usum vel possessio-
nem, uti si quis rem suam creditori oppignoratam auferat §. 10.
Instit. d. tit. l. 19. §. 5. l. 6. ff. de Furt. Ut autem rei alienæ furtum fie-
ri dicatur requiritur eam esse mobilem & corporalem, immobi-
lia siquidem auferri aut occultari ad defraudandum Dominum
non possunt, licet Veteres, quorum sententia abolita, aliter
existimarint *l. 25. ff. de Furt.* incorporalia etenim nec tangi nec
contrectari possunt, nec interest sit res animata vel animâ ca-
reat, harum enim furtum fieri extra dubitationis aleam positum
est *l. 40. l. 37. ff. de Furt.* quin etiam hominis furtum fit illi, in cu-
jus

790

jus potestate est veluti Servi l. 48. §. ancilla l. 32. §. 28. ff. de Furt.
itemque liberi hominis puta filii familias §. interd. Inst. de Oblig.
ex del. quod furtum improbissimum est & speciali nomine Pla-
gium dicitur: hoc num proprie committatur multi dubitant?
affirmativam veriore putamus Wesemb. in π Furt. n. 10.

XIII.

Earum rerum quæ nullius sunt furtum fieri nequit, furtum
siquidem non fit, nisi cui fiat l. 43. §. 5. ff. de Furt. ut puta ferarum
animantium l. 26. ff. de Furt. item pro de relicto habitarum §. 47.
Instit. de R. D. l. 43. §. 5. ff. d. t. Nec inconuenienter hoc loco à DD.
quæstio ventilatur, utrum inventor rerum fortuito amissarum
furti teneatur? Eum teneri, si lucrandi animo eas teneat ac celet
probabilius videtur siue sciat cujus sint siue ignoret d. l. 43. §. 4. ff.
d. t. idem dicendum de iis rebus quæ fracto naufragio dispersæ
jacent, vel ex nave ejus lavendæ & periculi effugiendi gratia e-
jectæ sunt hoc animo ut si salvæ fuerint recipiantur l. 43. §. 11. ff.
de Furt. l. 43. §. 9. ff. h. t.

XIV.

Ex jam dictis cuilibet constare potest, infantes furiosos &
impuberes qui doli incapaces sunt furti non obligari, quod se-
cus indoli capacibus. Ideoque & impuberes si modo puber-
tati sint proximi, & intelligant se delinquere furtum committe-
re jus nostrum docet l. 23. in pr. ff. de Furt. §. 15. instit. de Obligat. que
ex del. nasc. ob ætatem tamen illis pœnam mitigari posse commu-
niter receptum est, l. 23. §. 2. ff. de Ædilit. Edict. l. 13. §. fin. ff. de Dolo.
Nec alienæ à proposito nostro sunt sequentes quæstiones, an
Dominus rei furtivæ emtori pretium restituere cogatur? item
an consuetudo illa probabilis sit, quâ res apud furem deprehen-
sa pro parte magistratui loci acquiritur? utrumque negamus adeo
ut magistratus hoc in casu nullo præscriptionis jure se tueri pos-
sit quia vindicatur à quolibet possessore §. fin. Inst. de Oblig. ex del.
l. 1. ff. de Priv. del. l. sequitur §. quod autem ff. de Usucap. §. furtiva Inst.
de Usucap. l. si quid 4. ff. pro soluto.

XV.

Viso itaque breviter, quid furtum, in quibus rebus com-
mittatur, quæve requirantur ut furtum commissum dicatur re-

B

stat

stat ut videamus de actionibus furti nomine competentibus. Et cum odium furum semper fuit maximum, ideo, ut pluribus illi actionibus tenerentur, introductum, ut præter pœnales actiones aliis civilibus & rei persecutoris conveniri possint §. 14. vers. plane *Inst. de Action. §. fin. Instit. de Obligat. qua ex del. nasc.* Scilicet actione ad Exhibendum & rei vindicatione, quæ dantur soli Domino heredibusve ejus easq; stringere possunt non modo contra ipsum furem, sed & quemvis etiam bonæ fidei possessorem rei furtivæ etiam si Magistratus fuerit cui ea res tradita est §. fin. *Inst. de Obligat. qua ex del. nasc.*

XVI.

Item Conditione furtivâ quâ Dominus rei ablatae à fure vel heredibus ejus rem suam condicendo sibi reddi petit §. fin. *Inst. de Oblig. qua ex del. nasc. l. 7. §. fin. ff. de Condit. furtiv. hæc duplex est, Certi & incerti*, illa datur soli Domino cui furtum factum est *l. 1. ff. de Condit. furt.* hæc soli possessori veluti creditori cui pignus ablatum est *l. 12. §. ult. ff. de Furt. l. si pignore 22. ff. de Pignorat. tit. action.* Itemque commodatario *l. ult. §. sed cum in C. de Furt.* Cui id, quod ratione rei furto sublatae accipit, totum cedit utpote cum omnis utilitas ex re furtiva vel occasione ejus promanans concessa videatur *l. ult. C. de Furt. l. 25. ff. de Furt.* de hac pluribus agere supervacaneum judicamus cum de illa in priori disputatione aliquid actum.

XVII.

Quâ pœnam persequimur, actio furti dicitur *l. 54. §. 3. ff. de Furt.* & cum, ut antea dictum, furtum sit manifestum & nec manifestum, ita etiam intuitu quadrupli, quæ pœna Jure Justiniano manifesto furto imposita vel dupli, quæ nec manifesto, veri rei ablatae pretii ratio habetur, & actio furti pœnalis datur, non tantum Domino, sed cuivis cui inter est rem eam sibi subreptâ non esse *l. 10. l. 11. ff. de Furt.* Interesse autem ejus intelligitur, qui damnum inde passus fuit, *l. 7. §. 1. ff. de furt.* Quamvis verò actio furti tam manifesti quam nec manifesti perpetua sit §. furti quoque *Instit. de perpet. & tempor. act.* Contra furis hæredes tamen non extenditur, cum certissima sit juris regula, ex maleficiis pœnales actiones in hæredem rei non dari §. non autem omnes *Instit. de Oblig. ex del. l. 38. ff. de R. J.*

Et

Et hæc quæ dicta, sunt exaudienda de Pœnâ furibus à Jure civili dictata, quo pœna furti est extraordinaria *l. ult. ff. de Furt.* hæc postmodum ex *Constitutione Frider. I.* facta est ordinaria, & illi qui quinque vel plures solidos furati sunt, tanquam Reipubl. turbatores laqueo suspendi, qui verò minus, scopis & forcipe castigari mandantur, quam pœnam petit *Imperator Fridericus à Saxonibus Landtrecht libr. 2. artic. 13.* ubi dicitur den Dieb sol man hengen, & hæc deinceps apud omnes fere Christiani orbis nationes approbata est, donec illam recentiori sanctione confirmavit *Carolus V. in Constit. crim. artic. 157. 158. 159. 160. 161. 162.* quod tamen de furtis simplicibus non est intelligendum, sed de publicam pacem simul violantibus, aut furta reiterantibus, aut cum effractione perpetrantibus. Sed merito hic queritur, an pœna suspendii iniqua dicenda? hanc verò iniquam esse affirmare non placet, cum non adeò ab eo jus divinum abhorreat, quia pro diversitate circumstantiarum in ipsa *Hebræorum Republica* secundum *Politiâ Mosaicam* fur capitaliter puniri potuerit & propter frequentiam hujus delicti gravis necessaria visa fuit pœna, & licet respectu sexus circa suspendii pœnam distinguatur, ita ut masculus suspendio, fœmina culeo insuta aquis suffocari jubeatur *Constitut. crim. artic. 159.* ex hodierno tamen more æque fœminæ ac mares suspendio plectuntur, cum quo concordat *Jus Saxon. Landtrecht libro 2. artic. 13.*

XIX.

Ut itaque aspera suspendii pœna furem teneat, reiterationem accedere fas est, pœnam enim illam in furtis reiteratis sæpius confirmavit *Carol. V.* cum pro uno simplici furto licet magno dicta pœna non sit imponenda, proinde ita demum furtum suspendio vindicari solet, si delictum hoc ad minimum ter reiteratum fuerit. Sed ut tria dicantur furta, debent illa esse tempore distincta, nam qui tria admisit furta, latroni æquiparatur, & ex reiteratione hujus delicti colligitur furem furandi habitum acquisivisse, nullamque spem emendationis superesse: sed quid si tria furta, in diversis territoriis facta sint, num ab hac pœna furem revelabunt? negantium opinio verior est.

XX.

Tractationem hujus primi delicti, concludant subsequen-
tes huc pertinentes quaestiones I. num fur rupto laqueo incolu-
mis in terram decidens denuo secundâ vice sit suspendendus
vel absolvendus? nos prius affirmamus: sententia enim daß er
mit dem Strange vom Leben zum Tode hin gerichtet werden sol/
Suum debet sortiri effectum l. 10. C. de Pæn. II. Si fur seu reus ad
suspendium vel alterius generis ultimum supplicium damna-
tus, num per puellam aut meretricem ipsum in matrimonium
petentem jure liberari queat? quod itidem negamus quia non
facile pœnam remitti reipublicæ interest ne quisquam temere ad
maleficia profiliat, l. 14. C. de Pæn. III. Utrum furtum adhuc
sit delictum privatum, an verò ex Constitut. Carol. V. effectum
sit publ. cum quod pœna ejus capitalis constituta sit? Verius ar-
bitramur id adhuc hodie esse privatum, certa enim pœna eaque
capitalis non publicum facit iudicium sed requiritur imprimis
ut id certis quibusdam legibus publicorum iudiciorum sit con-
stitutum l. 1. ff. de Publ. judic. IV. Utrum cadaver suspensum recte
in Anatomiam medicis concedatur? Affirmamus.

XXI.

Absoluta prima Privatorum delictorum specie, ordinis ra-
tione secundum amplectimur, quæ est *Rapina* ex qua vi bonorum
raptorum nomine agitur, & est rei alienæ contrectatio fraudulo-
sa & violenta l. 2. §. 16. ff. vi bonor. raptor. pr. Instit. de vi bonor. rapt.
nam qui res alienas rapit & ipse fur est, imò improbus fur ideo-
que actione furti tenetur, in hoc tamen differt à furto, quod hoc
clam fiat & plerumque noctu, illud vi & palam committatur, &
ideo delictum atrocius est, quod in L. Jul. de vi incurrit l. 2. §. 1. ff.
vi bonor. raptor. ex quo vel solo manifestum evadit, raptorem non
mitius puniri quam furem, cum nemo magis invito Domino rem
alienam contrectet quam qui per vim rapit, sed num raptor so-
lùm actione nec manifesti teneatur, hic quaeritur? quod etiam
manifesti teneatur affirmamus argument. l. 80. §. cum raptor. ff.
de Furt. in qua fur manifestus raptor appellatur, sequitur Ergo
quod & pœna manifesti teneatur: Arum. disp. 17. th. 10.

Actio

XXII.

Actio vi bonorum raptorum varie competit, 1. Si cui dolo malo hominibus coactis damni quid factum esse dicitur *pr. l. 2. ff. vi bonor. raptor.* 2. Si quid hominibus coactis dolo sed sine vi sit admissum *l. 2. §. 9. ff. d. tit.* 3. Si alicujus bona vi rapta sunt, etiamsi una res licet minima ex bonis rapta sit *l. 2. pr. & §. 11. ff. d. tit.* 4. Durat actio quamvis ante furti actum est, *l. 1. ff. h. t. si modo amplius ea consequi possit.* 5. Si quis per vim abductum pecus inclusit *l. 2. §. 2. ff. h. t.* 6. Si commodata res, locata, pignoratata deposita à me aut bona fide possessa, aut in qua usumfructum habeam, aut aliud jus cujus nomiue mea interest, non rapti, raptum fit *l. 2. §. 22. h. t. & pluribus modis qui in dicto lib. 2. comprehenduntur.*

XXIII.

Actio Ergo vi bonorum raptorum non datur nisi adversus eum qui animo doloso rem rapuit, si tamen aliquis rem etiam suam, vel quam suam esse putat rapuerit, perdit rei suæ dominium, rem autem alienam quam pro suâ rapuit restituit cum æstimatione quod tamen ad eos qui juris ignorantiam excusantur transferri non oportet *l. 1. §. fin. ff. Edend.* Ad formam hujus actionis referri alias solent indicia, nempe si is de quo constat quod bona rapta detinuerit, possederit aliisve vendiderit aut tradiderit aliave quavis ratione mala fide tractaverit *Constit. crim. artic. 38. 2.* Si autorem suum laudare non velit, cum ignorantiam, bona rapta esse amplius prætexere non possit neque probarit quod ea bono titulo bonaque fide ad se acquisierit. 3. Equites & pedites, qui de stipendiis, negotiationibus, annuisve censibus ex quibus honeste vitam colerent docere non possunt quæ indicia pluribus invenire licet *in Constit. Crim. Carol. V. art. 39.*

XXIV.

Tertiam Privatorum delictorum aggredimur speciem quæ est *damnum injuria datum*, cujus actio constituitur per *Legem Aquiliam pr. Instit. de Leg. Aquil.* appellatur hæc actio variè, modo *Legis Aquiliæ* actio modo *Actio Aquilia*, modo *damni injuriæ*, modo aliter. *Injuriam & nos hic accipere oportet, non quemad-*

B 3

modum

modum circa injuriarum actionem contumeliam quandam l. 5.
§. 1. ff. de L. Aquil. Sed quotiescunque quod fit, non jure fit, sive
quotiescunque culpa damnum datur l. 2. §. 1. ff. h. t. cum injuria
occidere intelligatur qui nullo jure occidit. Lex hæc à Tribuno
plebis Aquilio lata est l. 1. ff. h. t. Hic quæstio exoritur, an rectè hic
titulus de L. Aquil. inscribatur, ratio dubitandi est, quod sit roga-
ta à Tribuno plebis Aquilio atque ita non ut Lex sed ut Ple-
biscitum, verum nihilominus inscriptionem rectè fuisse conce-
ptam asserimus considerato effectu, cum Plebiscitum non mi-
nus, quam Lex aut alia quævis juris species obliget §. Plebiscitum
Instit. de I. N. J. & Civil.

XXV.

Legis Aquiliæ tria fuerunt capita, primum & tertium in usum
sunt secundum ab Aula recessit l. 27. §. 4. ff. ad Leg. Aquil. Quid
secundo Legis Aquilia capite cautum fuerit quidam inquirunt.
Primum spectat ad quadrupedem, quod pecudum numero est,
vel hominem alienum occisum. Verba hujus Legis sunt hæc: *qui
servum servamve alienum alienamve quadrupedem vel pecudem injuria
occiderit, quanti in anno plurimi fuit, tantum es dare domino da-
mnas esto*, inde apparet quod servi inter pecudes numerentur l. 2.
§. 2. quia in pœnis modus iste sufficere visus est, quo damnum
refarciretur Domino, qui de eo civiliter agere vellet. Verum
num etiam de homine libero utiliter ex hoc capite agi possit,
quæstionis est affirmantium calculo ad stipulamur l. 7. in pr. l. 23.
ff. ad L. Aquil. Wesemb. in π. ff. h. t.

XXVI.

Tertium Legis Aquiliæ caput continetur his verbis, *Cere-
rarum rerum præter hominem & pecudem occisas, si quis alteri damnum
quod faxit, usserit, fregerit ruperit, injuria: quanti ea res erit in diebus
30. proximis, tantum es dare Domino damnas esto* l. 27. §. 5. h. t. Ex
hoc Legis capite de omnibus animalibus Cæsis & occisis, quæ
pecudes non sunt, agendum est, utpote de cane apro leone, cæ-
rerisve feris & avibus l. 2. §. 2. l. 29. §. 6. h. t. Si quis igitur non
occiderit hominem vel pecudem sed usserit fregerit &c. i. e. quo-
que modo deteriorem fecerit ex his verbis legis agendum erit.

Sic

Sic autem demum hac actione quis tenetur, si injuriâ hominem occiderit, itaque qui latronem insidiatorem occiderit, cum aliter periculum effugere non posset ex hac lege non tenetur §. *injuria* 2. *Instit. de Lege Aquilia* proinde si quis se aliter tueri non potest, licet vim illatâ vi propulsare, non solum jure civili & naturali; sed etiam divino *Harpr. in tr. crim. ad §. 5. Instit. de Publ. judic.* adeo ut nemo adversarium suum seu invasorem fugere l. 3. ff. *de Iustit. & Jur. l. 3. C. ad L. Corn. de Sicar.* nec primum ejus ictum expectare l. 5. *in pr. ff. ad L. Aquil.* quin non solum semetipsum, sed alios etiam quocumque in periculo constitutos unusquisque defendere tenetur *Exod. 2. v. 12.* etiam cum internecione adversarii si modo aliter invasum defendere non possit *Obrechts de necessar. defens. cap. 7. n. 26.*

XXIX.

Quæritur hoc loco, an si plures servum meum percusserint omnes quasi occiderint teneantur? adfirmantibus ad stipulamur, si cujus ictu perierit, non appareat l. 11. §. 2. ff. *ad L. Aquil. l. 51. pr. ff. eod. Menochi. libr. 2. arbitrar. quest. 2. Casu 363.* Porro hic quæritur: quæ culpa requiratur, ut de incendio Lege Aquilia quis conveniri possit? levem multi exigunt, levissimam saltem aliquando sufficere putamus l. 44. ff. *ad L. Aquil. l. si servus servum §. fornicarius ff. eod. l. insulam §. fin. l. si quis domum §. si colonus ff. loc. l. 6. & 9. C. de Pignora tit act.* an verò juris præsumptione actoris intentio hoc in casu satis videatur fundata, ut etiam sine certæ personæ denominatione sententia ferri possit? quod negamus cum *Hacelm. quest. illustr. disp. 23. t. 22.* An quoque ædificium incendiæ arcendi causa demolitum communibus vicinorum sumtibus restaurari debeat auceps est quæstio? Affirmantium castra sequimur, *vid. Hacelm. dicto loco.*

XXIX.

Tandem occisum accipere debemus sive gladio sive etiam fuste vel telo sive manibus vel calce petitus l. *qua actione* 7. ff. *ad L. Aquil. vel plagis affectus* l. 52. ff. *eod. vel Saxo allisus* l. 7. §. 7. ff. *d. t. vel qualiter qualiter occisus sit d. lege* 7. tracta videlicet interpret-

terpretatione vocis à Cœdendo & à Cœde l. 51. pr. ff. ad L. Aquil.
& hæc breviter de tertia Privatorum delictorum Specie.

XXX.

Ultimo loco restat dicendum de quarta delictorum Privatorum Specie quæ est *Injuria*. Etymologiam si attendamus, *Injuria* dicta est ex eo, quod non jure fit, idcirco variè id vocabulum accipitur in L. Aquil. pro damno ut dictum dato culpâ seu dolo l. 5. §. 1. ff. ad L. Aquil. in judiciis pro Injustitia, ut si quis prætendat sententiam per injuriam esse datam l. 1. ff. de Appell. Hoc autem loco *injuria* accipitur pro contumelia quæ à contemnendo dicta est, vel quod contemtim fiat, vel quod contemtum & dedecus ei qui injuriam patitur accersat, sive pro eo quod ad alterius fit infamiam. l. 15. §. 2. ff. de Injur. Wesemb. π. ff. h. t.

XXXI.

Est Ergo *Injuria* delictum, dolo malo in alterius contumeliâ admittum, quo fit cum studiosè quis agit, ut fama & existimatio alterius lædatur, eique dolor aliquis creetur; *Injuria* est vel *realis* vel *verbalis*: *Realis* quæ re fit, quotiens ipso facto alicui manus inferuntur l. 1. §. 1. ff. de Injuriis. *Verbalis*, quoties non manus inferuntur, sed convitium fit, & linguæ petulantia alterius existimatio contumeliosè læditur. Hæ duæ species variis competunt modis, qui in ipso titulo de Injuriis sunt comprehensi, & latè enarrantur à Meiero in Collegio Pandectar. h. t. Exerit se hoc loco difficilis controversia, inter DD. varie agitata, An Ebrius, iracundus, furiosus injuriarum conveniri possit? quod negamus; Quia si quilibet etiam fatua causa excusat à dolo, maximè Ebrietas quæ mentis inducit exilium, c. crapula de vita. & honestat. Clericor. l. omne delictum §. 7. ff. de re milit. tenentur tamen pœna extraordinaria ob culpam l. 3. §. 1. h. t. l. un. C. si quis Imper. maledix.

XXXII.

Convitium dicitur quasi convocium, cum plures voces in unum congerantur, & varietate suâ dirigitur vel adversus Deum, vel adversus homines. Ad convitia quæ Deum attingunt, referre licet hæresin, quando error & pertinacia in articulis fidei con-

concurrunt, cujus extraordinaria coercitio est, itemque de iis existimandum, qui ore Sacrilego majestatem divinam profervē lādunt, qui etiam extra ordinem puniuntur. Convitium in homines est cum aliquid dicitur, scribitur in contumeliam alterius, quod infamia apud bonos eum gravat & reddit contemtibiliorē l.15. §. generaliter ff. h. t.

XXXIII.

Quæritur Ergo hoc loco, si quis verum alicui crimen objecerit, utrum convenire possit injuriarum actione? & distinguendum putamus utrum Reipubl. intersit crimen illud detegi, ut illo casu injuriarum actio cesset, hoc verò competat l.2. in pr. C. quand. & quibus quarta pars l.18. ff. de Injur. Gail. libr. 2. Observ. 99. Fachin. libr. 9. Controvers. 99. Bronchorst. Centur. 4. Assert. 77. Num verò si quis præmissa protestatione verbis injuriosis aliquem laceraverit veluti si dixerit salvo honore tuo tu mentiris adhuc injuriarum actio competat? Affirmativa secundum DD. verior est, l. 54. ff. de Appellat. Gail. 2. observ. 101. Wesemb. π. ff. h. t. n. 7. & 8. Qui verò libellum famosum affixit, mox pœnitentiã ductus eum refigat, num ordinariæ pœnæ subjaceat quæstionis est? non subjacere veritati consonum putamus l. 19. ff. ad L. Cornel. de Fals. l. 1. C. de Crim. Stellionatus: alia sane ratio est ejus qui non pœnitentia ductus sed alia ratione impulsus maleficio proposito abstinet l. 1. in fin. ff. ad L. Pomp. de Parricid. l. 3. ad L. Cornel. de Sicar.

XXXIV.

Præterea injuria alicui fit aut per semetipsum aut per alias personas, per semetipsum cum directo ipsi patrifamilias vel matrifamilias injuria fit l. 1. §. 3. ff. h. t. per alias cum per consequentias fit, utpote cum fit liberis meis, sive maritum sive uxorem habeant d. l. 1. Spectat enim ad nos injuria qualis sit, quæ vel potestati nostræ vel adfectui subjectæ sunt vel per unum vel plures: si plures infamaverint singuli tenentur l. 34. ff. h. t. Sed utrum injuriæ, quam pater per filium passus est, actionem Prætoriam pater remittere possit invito filio quæritur? Affirmativa verior est, si modo filii persona non honestior vel augustior sit persona patris l. 17. §. filiosam. ff. h. t. Fachin. libr. 9. Contr. 42.

C

Injuria

quil.
riva-
nju-
lum
dolo
ten-
c au-
ndo
de-
alte-
me-
kisti-
a est
licui
non
alte-
ariis
hen-
it se
An
uod
ma-
ho-
men
per.
es in
um,
re-
idei
con-

XXXV.

Injuria pœnas habet varias ex *L. 12. tabular. §. 7. Instit. de Injur.* item ex *L. Cornelia de Injuriis*, quæ tribus casibus actionem dabit criminalem publicam *l. 5. in pr. & §. 6. ff. de Injur. ex moribus & Edicto Prætoris l. 15. §. 2. ff. d. tit.* Hodie tamen injuriarum pœna à Judice constituitur secundum gradus dignitatis vitæque honestatem: pro diversa intentione actoris quandoque civilis ut pœna applicetur parti *§. in summa Instit. de Injur. aut criminalis ut fisco. l. 40. l. 13. ff. h. t.*

XXXVI.

Occasione præcedentis thesæos quæstio hic subjicitur, utrum pro delicti atrocitate & circumstantiis ad mortem naturalem extendi possit pœna injuriarum? Affirmantium castra sequimur argum. *l. 28. §. solent. 3. D. de Pœn. arg. 6. cum non ab homine de Judic. arg. Deut. 16. v. 12. i. Reg. 14. c. 2. X. de Major. & obedient. arg. l. 3. de Off. præsid. conf. Cost. Elect. 48. l. sunt quedam 9. ff. de Extraordinar. crim. l. 7. ff. ad L. Jul. repetendar. Bronchorst. 2. contro. 66. quin certum, cum pœnam pecuniariam reus solvere non potest in corpore puniri debet *l. 35. ff. de Injur. l. 1. §. fin. ff. de Pan.* Est etiam amplius actio ad recantationem ejus quod injuriose dictum est, unde controversum inter DD. unde actio ad Palmodiam referri debeat? & magis illam civilem esse putamus.*

XXXVII.

Utraque actione condemnatus vel civili vel criminali, notatur infamia *§. pœn. Instit. de Pœn. temer. litigant.* quod tamen de gravi injuria accipiendum & ad levem minime extendendum cum DD. asserimus. Et in genere dantur hæ actiones, non tantum injuria passis, sed iis, in quorum illi sunt potestate *l. 1. §. 3. & seq. l. 18. §. 2. ff. h. t.* Hinc si injuriarum conventus per procuratorem egerit infamiam an evitet quærendum? & infamiam rei omnino cessare communi doctorum suffragio receptum *§. in summa 7. Instit. h. t. l. fin. C. eod. Mynsing. libr. 7. observ. 11. n. 13.*

XXXIX.

Extinguuntur prædictæ injuriarum actiones Morte, nec hæredi aut in hæredes dantur nisi lite cum defuncto contestata

798.
l. 13. pr. l. 15. §. 14. ff. de Injur. non tantum nudo pacto sed etiam dissimulatione, si cum adversario fuerit locutus, luserit comederit, §. fin. Instit. h. t. l. 11. ff. eod. Lapiu denique temporis, ex Edicto quidem, anni continui pr. Inst. de Perpet. & temp. action. l. 5. C. h. t. quod tamen in famoso libello Camera Imperial. non observat teste Mynsing. libr. 5. observ. 7. Ex constitutionibus autem & Lege Cornelia 30. annis §. 1. 2. Instit. h. t. Mynsing. libr. 1. observ. 84.

XXXIX.

Illud quaesitum est ad quod tempus referri debeat aestimatio injuriae utrum ad tempus illud quo judicatur, an verò illud quo facta est injuria? Poster. affirm. l. injuriarum 21. ff. h. t. Cujac. 1. observ. 37. Harpr. in tr. Crim. ad §. atrox injuria 9. Inst. h. t. quaeritur & hoc, utrum injuriam mihi illatam armis repellere adeoque injuriantem vel vulnerare vel occidere liceat? Negam. l. 3. ff. de Instit. & Jur. l. scient. 45. ff. ad L. Aquil. Bronchorst. Centar. 4. assert. 82. verbis tamen injuriam illatam propulsare quem posse eamque retorquere indubitati juris est l. 14. §. si libertus ff. de Bon. libert. Obrecht de necessar. def. C. 2. si modò defendendi, non ulciscendi gratia fiat argum. L. ut vim ff. de Justit. & Jur. l. quae omnia ff. de Procurat. l. si in duabus 104. ff. de R. Jur. l. 38. ff. soluto Matrim. Vaud. libr. 2. Var. quest. 29.

SOLI DEO GLORIA.

FINIS.

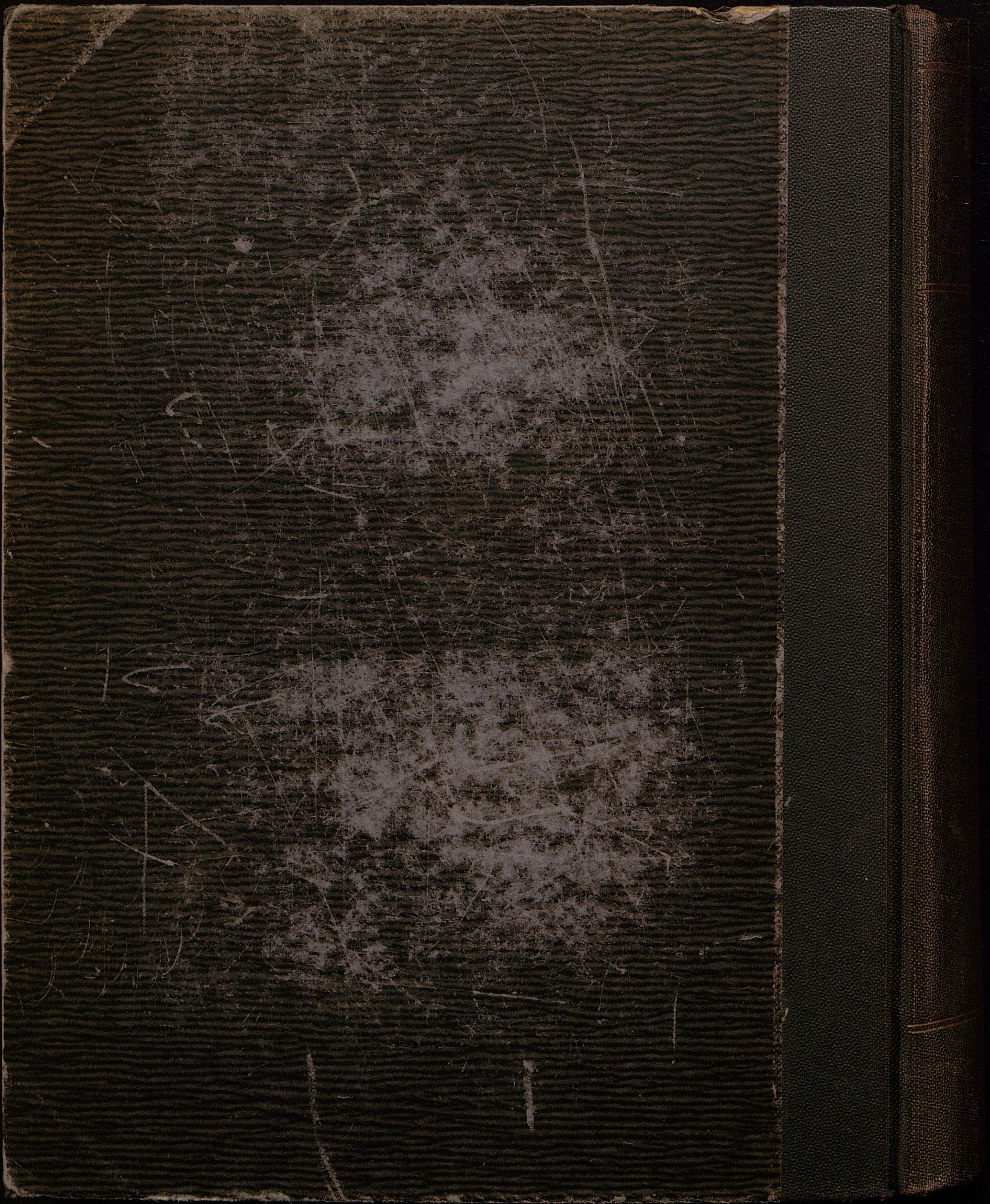
Vb 17

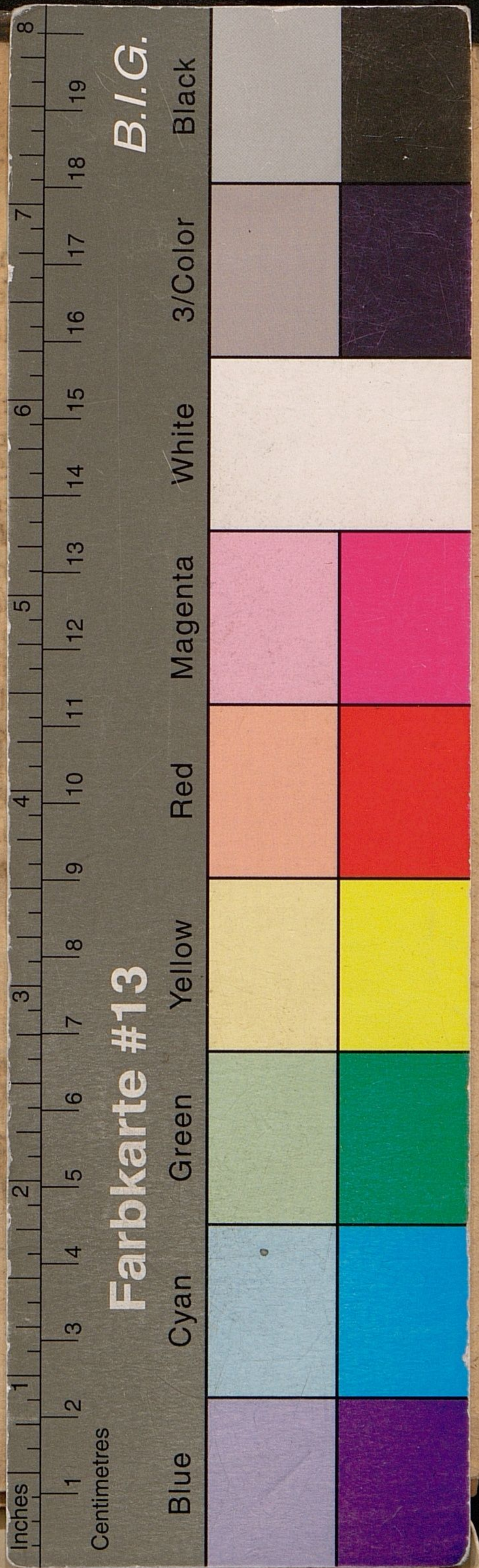
ULB Halle 3
002 673 282

TA → OL

1250

DISPUTATIO JURIDICA
De
PRIVATIS DELICTIS IN SPECIE,
EORUMQUE ACTIONIBUS, ET POENIS.

38 789
1696 448
7

Quam
SUB FELICI
ALMÆ TRIADOS AUSPICIO
*Magnifici atq; Nobilissimi Jctorum Collegii in celeberrimâ ad
Albam Academiâ consensu accedente*
PRÆSIDE
Clarissimo atq; Consultissimo Viro

DN. GOTTFRIDO Keutern J.U.D.
Professore publico & Dicasterii Curiaëq; Provin-
cialis ibidem Adessore, Facultatis Juridicæ pro
tempore Decano, Præceptore & Promotore
suo Venerando
Publico submittit examini
PETRUS GOLDBECCIUS
Brandenburg, March.

In Auditorio Jctorum ad d. 2 Septembris, hora à 7. matut.

WITTEBERGÆ,
Excudebat AUGUSTUS BORECK, Anno 1626.

19

